

HANNA SEGAL (1918-2011)

Polonya’da doğdu. Varşova ve Paris’te tıp okuduktan sonra tıp eğitimini 1943’te Edinburgh’da tamamladı. Melanie Klein’in analizinden geçti. 1945’te yirmi yedi yaşında psikanalist oldu. İlk süpervizörleri Paula Heimann, Joan Riviere ve John Rickman’dı. Daha sonra çocuk analisti unvanını aldı ve 1951-52’de Britanya Psikanaliz Cemiyeti üyesi eğitim analisti oldu. Ayrıca Britanya Psikanaliz Cemiyeti başkanı ve Uluslararası Psikanaliz Birliği başkan yardımcısı olarak görev yaptı. Royal College of Psychiatry üyesi ve Londra’daki University College Freud Memorial Kürsüsünde misafir öğretim üyesiydi. Yayınları arasında *Introduction to the Work of Melanie Klein* (1964), *Klein* (1979), *The Work of Hanna Segal: Delusion and Artistic Creativity and other Psycho-analitic Essays* (1981), *Dream, Phantasy and Art* (1991), *Psychoanalysis, Literature and War* (1997) ve *Yesterday, Today and Tomorrow* (2007) bulunmaktadır. 1992 yılında psikanaliz alanına yaptığı katkılardan ötürü Mary Sigourney Ödülüne layık görülmüştür.

HANNA SEGAL

MELANIE KLEIN'İN ÇALIŞMASINA GİRİŞ

ÇEVİREN MELİS TANIK SIVRI

INTRODUCTION TO THE WORK OF MELANIE KLEIN

Copyright © Hanna Segal 1973

Bu kitabın ilk baskısı Hogarth, Vintage tarafından yapılmıştır. Vintage, Penguin Random House şirketler grubunun bir üyesidir.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI 690

PSİKE İSTANBUL PSİKANALİZ KİTAPLIĞI

PSİKANALİZİN USTALARI 1

ISBN 978-605-399-588-3

KAPAK RESMİ MELANIE KLEIN, 1944. MELANIE KLEIN TRUST'İN İZİNİYLE (FOTOĞRAF: BERTE SACHSEL).

1. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2023

© İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ İŞLETMESİ

YAZIŞMA ADRESİ: HACIAHMET MAHALLESİ, PİR HÜSAMETTİN SOKAK, No:20, 34440, BEYOĞLU / İSTANBUL

TELEFON: 0212 311 64 63 - 311 61 34 / FAKS: 0212 216 24 15 • SERTİFİKA No: 51672

www.bilgiyay.com

E-POSTA yayin@bilgiyay.com

DAĞITIM dagitim@bilgiyay.com

DİZİ EDITÖRÜ CANAN ALTINDAŞ DİKMEN

YAYINA HAZIRLAYAN CEM TÜZÜN

TASARIM MEHMET ULUSEL

DİZGİ VE UYGULAMA GÖRKEM DİDEM ÖZTUNCER

BASKI VE ÇİLT VİZYON BASIMEVİ KAĞITÇILIK MATBAACILIK VE YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

BEYLİKDÜZÜ O.S.B. MAH. ORKİDE CAD. No:1/Z BEYLİKDÜZÜ İSTANBUL

TELEFON: 0212 671 61 51 / FAKS: 0212 671 61 50 • SERTİFİKA No: 52098

İSTANBUL BİLGİ UNIVERSITY LIBRARY CATALOGING-IN-PUBLICATION DATA

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ KATALOGLAMA BÖLÜMÜ TARAFINDAN KATALOGLANMIŞTIR.

Names: Segal, Hanna, 1918-2011, author. | Tanık Sivri, Melis, translator.

Title: Melanie Klein'in çalışmasına giriş / Hanna Segal ; çeviren Melis Tanık Sivri.

Description: İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2023. | Includes bibliographical references and index.

Series: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları ; 690. Psike İstanbul Psikanaliz Kitaplığı- Psikanalizin Ustaları ; 1.

Identifiers: ISBN: ISBN: 9786053995883 (paperback)

Subjects: LCSH: Psychoanalysis. | Klein, Melanie.

Classification: LCC: BF173.K49 S419 2023

PSİKE İSTANBUL PSİKANALİZ KİTAPLIĞI

PSİKANALİZİN USTALARI

HANNA SEGAL

MELANIE KLEIN'İN ÇALIŞMASINA GİRİŞ

ÇEVİREN

MELİS TANIK SİVRİ

İçindekiler

vii Teşekkür

ix Sunuş

MELİS TANIK SİVRİ

xvii Giriş

1 1 Melanie Klein'in İlk Dönem Çalışmaları

11 2 Düşlem

23 3 Paranoid-Şizoid Konum

35 4 Haset

49 5 Paranoid-Şizoid Konum Psikopatolojisi

61 6 Depresif Konum

73 7 Manik Savunmalar

81 8 Onarım

91 9 Oidipus Karmaşasının Erken Dönemleri

103 10 Teknik Üzerine Ek Bölüm

109 Sözlük

113 Melanie Klein Kaynakça Dizini

117 Melanie Klein Türkçe Kaynakça Dizini

119 Melanie Klein'in Çalışması Üzerine Bazı Önemli Tartışmalar

121 Terimler Dizini

Teşekkür

Kitabın kendisi rahmetli Melanie Klein'a olan teşekkür borcumun kabulüdür.

Analiz çalışmasındaki işbirliklerinden dolayı hastalarım, özellikle de malzemelerini metinde örnek olarak kullanmama izin veren hastalarımın minnettarım.

Londra'daki Psikanaliz Enstitüsünün farklı öğrenci kuşaklarına, soruları, eleştirileri ve önerileriyle sağladıkları teşvik için teşekkür borçluyum.

Bu kitabın ilk baskısı Melanie Klein Trust himayesinde çıktı ve mütevellilerden, özellikle Bayan Betty Joseph ve Dr. Elliott Jaques'den çok kıymetli yardımlar aldım.

Bayan Jean McGibbon ilk baskının dizinini derledi ve metnin son halini almasında bana yardımcı oldu.

Yardımları ve desteği için kocama minnettarım.

H.S.

Sunuş

Melis Tanık Sivri*

Hanna Segal'in kaleme aldığı "Melanie Klein'in Çalışmasına Giriş", Nesne İlişkileri Kuramı öncüsü Melanie Klein'in düşüncesini anlaşılır ve incelikli bir şekilde aktarmayı başarabilen, Segal'in klinik örnekleriyle zenginleşen bir başucu kitabı.

Segal'in çalışması çocuk analizi alanında çığır açıcı keşifleri olan ilk kadın psikanalistlerden Melanie Klein'in kayıp nesne, yas ve onarım, yıkıcılık ve yaratıcılık, haset ve şükranı temel alan kuramını anlamamıza ışık tutar.

Melanie Klein'in Yaşamı (1882-1960)

Melanie Klein 1882 yılında Viyana'da kültürlü bir Yahudi aileye doğar. Katı bir dini eğitim almış olan babası Moris Reizes otuz yedi yaşında tıp okumaya karar vermiş bir hekimdir. Anne Libussa Deutsch eşinden yirmi dört yaş küçüktür. Maddi sıkıntıları olduğu için hem evi çekip çevirir, hem de çocukların iyi bir eğitim almalarını sağlamak amacıyla hediyelik eşya, bitkiler ve sürüngen hayvanlar satan bir dükkân işletir. Kristeva'ya göre (2001), Melanie Klein'in kuramında önemli bir yer verdiği çocuğun anne bedeninin içeriklerine dair sahip olduğu düşlemler biraz da onun bu deneyimine bağlıdır. Klein, çocukların anne bedeninin içinde oral ve/veya anal nitelikli nesnelere sahip olduğunu düşlemediği bir iç dünyaya sahip olduğunu keşfetmiştir.

Melanie Klein Trust'a ait yayımlanmamış kısa otobiyografisinde, Klein yaşamının bir parça idealleştirilmiş bir versiyonunu sunar (Kristeva, 2001). Babasının özgür ve bilimsel duruşuna gıpta ettiğini ancak aralarında çok yaş farkı olduğu için hiçbir zaman çok yakın olamadıklarını söyler. Annesinin ise güzelliği, zekâsı ve öğrenme isteğine hayrandır. Baştan itibaren olmasa da sonradan annesiyle oldukça yakın bir ilişkisi olur.

(*) Psike İstanbul üyesi eğitim analisti ve süpervizörü.

Melanie Klein dört çocuklu bir ailenin en küçüğüdür. İki ablası ve bir ağabeyi vardır. Büyürken annesiyle babasından gereken ilgiyi görmemiştir. Babasının gözdesi büyük ablası Emilie'dir. Annesi ise ona istenmeyen bir çocuk olduğunu söyler. Anne tüm çocuklarını emzirir, ancak Melanie Klein doğduğunda onu bir sütanneye bırakır. Yani Melanie Klein yaşama temel bir kayıpla başlar: Anne memesinin kaybıyla. Her ne kadar sütanne annenin bir ikâmesi olsa da bu kaybın Klein'in ruhsallığında bir iz bıraktığını tahmin edebiliriz. Bu ilk kayıp deneyimi, Klein'in kişinin ileride karşılaşılan kayıplarla başa çıkma şeklinin ilk kayıpla yani memenin kaybıyla bağlantılı olduğunu ileri sürmesinde etkili olmuş gibidir.

Melanie Klein'in yaşadığı erken kayıplardan biri dört yaşında kaybettiği kendisinden dört yaş büyük ablası Sidonie'dir. Sidonie ölmeden önce ona okuma-yazmayı ve aritmetiği öğretir. Sidonie'nin ölümünün, içinde hiçbir zaman tamamen üstesinden gelemediği bir yas duygusuna neden olduğunu söyler (Segal, J., 2004). Aynı zamanda, annesinin yası da onu etkilemiştir. Annesinin sonraları onu şımartma nedeninin onu ablasının yerine koyması olduğunu düşünür. Sidonie'nin ölümünden sonra edebiyat, sanat ve müzik konusunda yetenekli olan ağabeyi Emanuel'le yakınlaşır. Ancak küçükken kızıl hastalığı geçiren Emanuel kalp hastasıdır ve genç yaşta ölmesi beklenmektedir. Bu yüzden tıp eğitimini yarıda bırakarak hayatını seyahat ve edebiyata adar. Klein'i tıp okuması (psikiyatri) konusunda destekler. Böylelikle, Klein hem ağabeyinin yarıda kalan arzusunu gerçekleştirecek hem de bir anlamda babasının yolundan ilerleyecektir. Fakat Klein on sekiz yaşındayken zaten Alzheimer olan babası veremden ölür; yirmi yaşında ise ağabeyini kaybeder. Emanuel'in ölüm nedeni belirsizdir: Kalpten öldüğü ya da kazara kendini öldürdüğü söylenir. Emanuel'in kaybıyla başa çıkmak için, Klein onun şiirlerini toplayıp kitap olarak yayımlanmasını sağlar. Bu kayıpların etkisiyle yirmi bir yaşında evlenerek tıp eğitimini yarıda bırakır. Eşi Arthur Klein anne tarafından ikinci derecede kuzeni, aynı zamanda da ağabeyinin arkadaşıdır.

Klein'in evliliğinden üç çocuğu olur: Melitta, Hans ve Erich. İlk çocuğu Melitta'ya hamileliği bulantıyla geçer. Henüz iki çocuğu varken kocasının işi dolayısıyla ücra bir yere taşınırlar. Orada depresyondan paralize olmuş bir hale gelir ve ciddi somatizasyonlar geliştirir (Kristeva, 2001). Depresyonun tek nedeni art arda yaşadığı kayıplar ve mutsuz evliliği değil, aynı zamanda annesinin baskısıdır. Son derece sahiplenici ve intrusif bir kadın olan Libussa, Klein ile kocasının arasına girer, evlerine taşınır ve tüm kontrolü eline alır.

Melanie Klein, tekrar eden depresif dönemleri yüzünden annesi ve kocası tarafından tedavi için defalarca kliniklere yatırılır. Böyle zamanlarda çocuklara annesi bakar. Savaştan birkaç yıl önce kocasının işi yüzünden Budapeşte'ye taşınırlar. Budapeşte'de Freud'un "Düş Üzerine" olan yazısını okur ve psikanalize ilgi duymaya başlar. Birkaç sene sonra üçüncü çocuğunun doğumuyla aynı sıralarda annesini kaybeder. Hem anne kaybı hem de hamileliği sırasındaki depresyonu yüzünden Sandor Ferenczi'nin analizinden geçer ve onun da teşvikiyle çocuk analizine başlar. Ferenczi ile olan analiz sayesinde bilinçdışının varlığını keşfettiğini ancak Ferenczi'nin olumsuz aktarımı asla yorumlamadığını ve onunla çok yol kat edemediğini söyler (Pick & Milton, 2001). Hâlbuki Melanie Klein olumsuz aktarımı yorumlamanın seans sırasında ortaya çıkan arkaik kaygıların azalması için gerekli olduğunu ileri sürmüştür.

Melanie Klein 1919'da otuz yedi yaşında Macar Psikanaliz Cemiyetinde "Çocuğun Gelişimi" adlı bir makale sunar ve aynı yıl bu cemiyetin üyesi olur. Otuz yedi yaş, babasının da tıp okumaya karar verdiği yaştır. 1920'de bir konferansta onu Berlin'e çağıran Abraham'la tanışır ve 1921'de Berlin'e taşınır. Bu dönemde kocasından da ayrılır. 1922'de Berlin'deki kongreye katılır. Bu Freud'un katıldığı son kongredir. Klein'in konuşmasını bizzat dinlemediği ama onun Oidipus karmaşası ve üstbenliğin kökenlerini Freud'un ileri sürdüğünden daha erken döneme çekmesinin hoşuna gitmemiş olabileceği söylenir (Kristeva, 2001). Halbuki Ferenczi Freud'a Klein'dan övgüyle bahsetmiştir. Klein 1924'te Karl Abraham'la analize başlar. Ona hem bir analist hem de bir öğretmen olarak büyük bir hayranlık besler. Düşüncesinde Abraham'ın büyük bir etkisi olur. Fakat 1925'te onun erken ölümüyle analizi yarıda kalır. Abraham'ın kaybı Klein'da derin bir üzüntü yaratır. Üstelik Berlin'de yapayalnız kalmıştır. O dönemde hekim olmadığı için Berlin'de çok eleştirilir. 1925'te Ernest Jones'un davetiyle İngiltere'ye taşınır ve ölene dek orada yaşar. İngiltere'den ikinci anavatanı olarak bahseder.

Klein'in Londra'ya gelişi Britanya Psikanaliz Cemiyetinde farklı grupların oluşmasına neden olur: Klein ve takipçileri, Anna Freud ve takipçileri ve Donald W. Winnicott'un da aralarında olduğu Orta Grup. Çoğunlukla teknik farklılıklar üzerine olan hararetli İhtilafı Tartışmalara rağmen Britanya Psikanaliz Cemiyeti bölünmeden ayakta kalır. Bunun nedeninin İngiliz kültürü ile birlik ve beraberliğe verilen önem olduğu söylene de Segal'e göre, asıl neden Melanie Klein'in da Anna Freud'un da narsisizmlerini ön

plana çıkartmadan, olayları kişiselleştirmeden sadece bilimsel tartışmalar yapmalarıdır (Quinodoz, 2008). Melanie Klein kendi kuramını tanıtmak ve yaymak, Anna Freud ise babasının mirasını korumak ve geliştirmek arzusuyla hareket eder.

Melanie Klein Freud'un yaşamının son yıllarında ortaya attığı tartışmalı bir kavram olan ölüm dürtüsünü kuramının merkezine yerleştirir. Ancak Freud'dan farklı olarak dürtü doyumundan ziyade nesneye verdiği önemle klasik Freudcu kuram ile Nesne İlişkileri kuramı arasında köprü vazifesi gören bir kuram geliştirir. Oyun tekniği sayesinde bilinçdışı düşlemlerin ve simge gelişiminin iç dünyanın oluşumundaki önemini keşfeder. Oidipus öncesi dönemlere dair gözlemleri sayesinde ruhsallığın gelişiminde gelişimsel evrelerden ziyade kendine has kaygılar, bunlara karşı kurulan savunmalar ve belirli nesne ilişkileri içeren paranoid-şizoid ve depresif konumları tanımlar. Bu ilkel zihinsel durumları tanımlaması psikotik hastalarla klasik psikanaliz çerçevesi bağlamında çalışmayı mümkün kılar. Daha önce belirtildiği gibi, üstbenlik ve Oidipus karmaşasının öncüllerini Freud'un tanımladığından daha erken bir döneme çeker. 1920'lerde dişillik üzerine olan tartışmalarda Freud'dan farklı olarak her iki cinsiyette de hem vajinanın varlığına dair erken bir farkındalıktan hem de "birincil dişil evre"nin varlığından bahsederek dişillik eksiklik üzerinden değil alıcılık üzerinden yeniden tanımlar.

Melanie Klein mesleki yaşamında ilerlemekte ancak özel hayatında trajediler yaşamaktadır. Çocuklarını analiz ettiği herkes tarafından bilinir ancak bu onun inkâr ettiği hatta önermediği bir durumdur (Kristeva, 2001). Sırasıyla çocuklarının vaka öykülerini yazar: Melitta (Lisa), Hans (Fritz), Erich (Felix). 1934'te Klein'in büyük oğlu Hans, Alplere tırmandığı sırada geçirdiği bir kaza sonucu hayatını kaybeder. Bunun bir kaza değil de intihar olduğuna dair söylentiler vardır. Bundan kısa bir süre sonra "Yas Tutmak ve Manik Depresif Durumlarla İlişkisi" (1940) adlı makalesini yazar. Yas sürecini, kayıp nesneden duygusal yatırımın çekilip benliğe yeniden yatırıldığı bir süreç olarak tarif eden Freud'dan farklı olarak, ruhsallıkta kayıp iyi iç nesnenin onarılıp yeniden kurulduğu bir süreç olarak tanımlar. Makalede örnek verdiği çocuğunun yasını tutan annenin Melanie Klein'in kendisi olduğu düşünülür. Kızı Melitta'nın Klein'a olan kızgınlığı çocukluk yıllarına dayanır. Klein depresyon atakları yüzünden hastaneye kaldırıldığında çocuklara Libussa bakmış ve erkek çocuk olan Hans'ı kayırmıştır. Sonradan Melitta da analist olur ve İhtilafli Tartışmalarda annesinin karşısında yer

alır. Kristeva'ya göre (2001), analizinden geçtiği Glover ile bir çift olan Melitta baskıcı annenin yanında varlık gösteremeyen babasının intikamını böyle alır. Ayrıca, erkek kardeşinin ölümünden de annesini sorumlu tutmaktadır. Klein teselliye küçük oğlu, torunları ve dostlarıyla sürdürdüğü ilişkilerde bulur. Annesinin ölümüyle bebekken Erich'in bakımını kendisi üstlenmiş ve bu sayede onunla daha sağlıklı bir ilişki kurmayı başarmış gibidir. Klein yaşamının sonuna kadar sanatla ilgilenir ve piyano çalar. Segal yaşamının son yıllarında onun depresif ve yalnız olduğunu söyler (Quinodoz, 2008). Klein'in yaşamı 1960 yılında 78 yaşındayken sona erer (Pick & Milton, 2001). Ölümünden bir akşam öncesine kadar Richard vakasını yazmakla uğraşır.

Melanie Klein'in yaşam öyküsü hem analizin dönüştürücü gücünü hem de yaşam deneyiminin derinlemesine çalışılmasının kuramlaştırma süreci üzerindeki etkisini gözler önüne serer. Son yıllarını depresif geçirse de analiz çalışması sayesinde Klein zaman zaman işlevselliğini kaybeden depresif bir ev kadınından psikanaliz alanında yenilikçi keşifleri ve onu destekleyen takipçileri olan birincil bir kadın figürüne dönüşür. Analiz sayesinde canlanır; gülmeyi, dans etmeyi, eğlenmeyi seven, sanatla ilgilenen bir kadın haline gelir. Her ne kadar Melitta'yla olan ilişkisini onarmayı başaramasa da oğlu ve torunlarıyla, ayrıca dostlarıyla iyi bir ilişki sürdürür ve takipçileri tarafından sevgi ve saygı görür.

Melanie Klein ve Hanna Segal - Kuşaktan Kuşağa Aktarılan bir Gelenek

Melanie Klein'in analizanı ve takipçilerinden Polonya doğumlu Hanna Segal (1918-2011), psikanaliz alanında önemli katkıları bulunan özgün bir düşündürüdür.¹ Psikotik hastalarla psikanalitik çalışmalar, simgesel denklemden simgesel temsile geçiş, psikanaliz ve estetik deneyimi, ölüm dürtüsü kavramının günümüzdeki geçerliliği, yaşlı hastaların analizi ve nükleer savaşın önlenmesi gibi sosyopolitik konular üzerine yazıları vardır.

Hanna Segal'in psikanalize olan ilgisi ergenlik yaşlarında, babasının kütüphanesindeki Freud kitaplarını okumasıyla başlar. Freud'un yanı sıra edebiyat ve psikanaliz üzerine yazan Laforgue'un Baudelaire hakkındaki kitabını da okur. Psikanalist olmanın yollarını araştırırken, 1940'ta Edinbur-

¹ Hanna Segal'in yaşam öyküsü ve katkılarının kapsamlı bir incelemesi için bkz. Quinodoz, J-M. (2008). *Listening to Hanna Segal: Her Contribution to Psychoanalysis*. Londra: Routledge. [Quinodoz, J-M. (yayıma hazırlanıyor). *Hanna Segal'i Dinlemek*. M. Tanık Sivri (haz.), E. Salman (çev.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları]

gh'da W. Ronald D. Fairbairn ile tanışır. Fairbairn ona iki kitap verir: Anna Freud'un *Benlik ve Savunma Mekanizmaları* ile Melanie Klein'in *Çocukların Psikanalizi*. Segal, Anna Freud'un kitabını sıkıcı bulur ancak Klein'in kitabından çok etkilenir. Kitap ona Paris'ten tahliye edilirken trende karşılaştığı genç bir şizofren kadını hatırlatır. Segal tıp okuduğu için, ebeveynleri hastaneye teslim etmek üzere genç kadını ona emanet eder. Genç kadın yolculuk boyunca "sevgilimi tuvalette kaybettim" deyip durur. Segal onun ne demek istediğini anlayamaz. *Çocukların Psikanalizi*'nde çocukların anne bedenine dair düşlemleri okuduktan sonra, Segal çocuk dilini anlayabileceğini keşfeder ve bu kitabı daha önce okumuş olsaydı o kadını da anlayabileceğini düşünür. Freud bize yetişkinin içindeki çocuğu öğretmiştir, Klein ise yetişkin ve çocuğun içindeki bebeği... Bu da Segal'de Melanie Klein'in analizinden geçme arzusunu uyandırır. Klein'la olan analizinin Segal'in kişisel ve mesleki gelişiminde kuşkusuz büyük bir etkisi vardır. Klein onun önce analisti, sonra da süpervizörü ve meslektaşı olur. Yüzüncü Yıl Klein kutlamalarında, Segal onun şu özelliklerini vurgular: "Klein'in profesyonelliği, ustalığı, psikanalitik sezgisi ve hayalgücü, hepsi kesin surette sınırlandırılmış klasik psikanaliz çerçevesinin içine sağlam bir şekilde yerleşmiştir" (Bell, 1997, s. 6).

Klein, analizlerinin sonlanmasının ardından Hanna Segal, Herbert Rosenfeld ve Wilfred R. Bion ile uzun yıllar birlikte çalışır. Bu çalışmalar sayesinde, Segal, Rosenfeld ve Bion klinik deneyimlerini Kleinci kuram bağlamında birlikte düşünüp özellikle psikozun kuram ve kliniğini özgün katkılarıyla geliştirirler. Dolayısıyla, Segal Klein'ı hem bir analist olarak deneyimler hem de bir düşünür olarak çok iyi tanır. Melanie Klein da 1956'da Lozan'da düzenlenen ve çocuk analizi üzerine olan uluslararası bir sempozyuma Kleinci grubu temsil etmek üzere Hanna Segal'in gitmesini önerir ve Marcelle Spira'ya yazdığı mektupta şöyle der: "Çalışmamı kısa ve özlü bir şekilde açıklayacak ama aynı zamanda kışkırtıcı olmayacak açık ara en iyi kişi olduğunu düşünüyorum" (Quinodoz, 2008, s. 20). *Hanna Segal'i Dinlemek* kitabının yazarı çağdaş psikanalist Jean-Michel Quinodoz (2010) da Segal'in son derece berrak bir zihne sahip, düşüncelerini doğrudan ve açıkça ifade eden bir analist olduğunu söyler. *Melanie Klein'in Çalışmasına Giriş*'te Segal'in Kleinci kuramı bu denli anlaşılır ve kapsamlı bir şekilde sunması bu etkenlere bağlı gibidir.

Melanie Klein'in çalışmasına Giriş

Melanie Klein'in çalışmasına Giriş mesleki yaşamımın farklı donemlerinde yararlandığım bir kaynak oldu. Doktora yaptım yılarda Melanie Klein'in kuramıyla bu kitap sayesinde tanıştım. Ülkemizde henüz resmi bir psikanaliz eğitiminin verilmediği 2000'li yılların başlarında psikanalize, özellikle de Kleinci kurama merak duyan ve şimdi her biri psikanalist olan arkadaşlarımla birlikte bir okuma grubu oluşturmuş ve yine bu kitaptan yararlanmıştık. Psikanaliz eğitimim sırasında sevgili Bianca Lechevalier ile Klein makalelerine bu kitapla giriş yaptık. Bilgi niversitesinde klinik psikoloji yüksek lisans programında ders verirken, Psike İstanbul'un Psikanalize Giriş Seminerlerinde ve adayların kuramsal eğitiminde hep bu kitaptan faydalandım. Dolayısıyla, *Melanie Klein'in çalışmasına Giriş*'in Kleinci kurama farklı seviyelerde ilgi duyan psikanalist ve adayların, ruh sağlığı çalışanları ve ğrencilerinin Klein'in özgün metinlerinden önce ya da yanında rahatlıkla okuyabilecekleri bir eser olduğunu düşünüyorum. Kitabın Klein'in tüm yayınlarmın kronolojik listesinin yanı sıra Türkçe yayınlarmın bir listesini de içerdiğini eklemeliyim. *Melanie Klein'in çalışmasına Giriş*'in Türkçeye kazandırılması sayesinde daha fazla okura ulaşması dileğiyle...

İstanbul, Temmuz 2021

KAYNAKÇA

- Bell, D. (Haz.) (1997). *Reason and Passion. A Celebration of the Work of Hanna Segal*. Londra: Karnac Books Ltd. (2. baskı).
- Kristeva, J. (2001). *Melanie Klein: Matricide as Pain and Creativity*. New York: Columbia University Press.
- Pick, D., & Milton, J. (2001). *Interview with Hanna Segal: Memories with Melanie Klein*. https://melanie-klein-trust.org.uk/resource_cat/paper
- Quinodoz, J-M. (2008). *Listening to Hanna Segal: Her Contribution to Psychoanalysis*. Londra: Routledge. [Quinodoz, J-M. (yayıma hazırlanıyor). *Hanna Segal'i Dinlemek: Psikanalize Katkıları*. M. Tanık Sivri (Haz.), E. Salman (ev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları]
- Segal, J. (1992). *Melanie Klein*. Londra: SAGE Publications.

Giriş

Bu kitap Londra'daki Psikanaliz Enstitüsünde birkaç yıl boyunca verilen bir dizi seminere dayanmaktadır. Öğrenciler seminer notlarının bir kopyasını tekrar tekrar istedikleri için notları düzenleyip kitap olarak sunmanın faydalı olacağı sonucuna vardım.

Seminer, öğrencilere Melanie Klein'in psikanaliz kuramı ve pratiğine katkılarını tanıtmak için tasarlanmıştı. Öğrenciler bu semineri psikanaliz formasyonunun üçüncü yılında aldıkları için kitap boyunca okurların Freud'a dair kapsamlı bilgiye sahip olduğu varsayılıyor. Sınırlı sayıda seminerde Melanie Klein'in kuramsal katkılarının sadece oldukça basitleştirilmiş ve şematik bir tanımını vermek mümkündür. Bununla birlikte, psikanaliz kuramı klinik deneyimden türetilip klinik malzemeyi aydınlatmaya yaradığı için bu katkıları eksiksiz bir şekilde aktarmak konusunda klinik örneklerime güveniyorum.

Seminerler giriş niteliğinde olup Melanie Klein'in kendi yazılarını incelemenin yerini tutma amacı taşımamaktadır. Okuma rehberi olarak kullanılabilirler. Sayıca çok fazla olacağından metnin içinde referans vermek yerine her bölüme ilgili literatürün bir listesi eklenmiştir.¹ "Paranoid-Şizoid Konumun Psikopatolojisi" üzerine olan bölümde bir istisna yapılmıştır, çünkü burada Bion'un katkısı eşsiz bir konuma sahiptir ve onun kendi terminolojisi kullanılmıştır. Ekte, Bayan Klein'in İngilizce eserlerinin tam bir kronolojik kaynakçasının yanı sıra eserleri hakkında eleştirel yazıların seçilmiş kaynakçası yer almaktadır.

¹ Klasik psikanaliz literatürü, formasyonun ilk yıllarında öğrencilerin müfredatında yer aldığı için sadece Melanie Klein'in çalışmalarıyla ilgili yazılar listelenecektir.

Bölümlerin sırası seminerlerde benimsenen sırayla aynıdır. Psikanaliz kuramının gelişimi bir bakıma bireyin gelişiminin tersidir. Yetişkin nevrotik hastaların incelenmesi Freud’u önce çocukluk sonra da bebeklik dönemine dair keşiflere yöneltmiş, gelişimin daha önceki dönemlerine dair her keşif sonraki dönemlere dair bilgileri zenginleştirmiş ve açıklığa kavuşturmuştur. Benzer şekilde, Melanie Klein çocuklarla olan çalışmalarında hem Oidipus karmaşasının hem de üstbenliğin varsayılandan çok daha önceki bir yaşta ortaya çıktığını keşfetmiştir. Daha fazla araştırarak Oidipus karmaşasının erken kökenlerine, ardından depresif konuma ve son olarak da paranoid-şizoid konuma dair formülasyonlarına ulaşmıştır. Melanie Klein’in katkılarının kronolojik sıralaması takip edildiğinde, çalışmalarının Freud’un çalışmalarıyla bağlantıları çok daha netleşir ve her aşamada kuramının gelişimi izlenebilir. Öte yandan, bebekliğin ilk döneminden başlayarak bireyin psikolojik gelişimini Melanie Klein’in kuramı ışığında tanımlamaya çalışmanın büyük avantajları vardır. Ancak, o şekilde başlamak psikolojik görüngülerin yetişkin deneyimine en uzak, incelenmesi en zor, dolayısıyla da en ihtilaflı gelişimsel evrelerden başlamayı gerektirir. Her iki yaklaşımı birleştirmeyi denemeye karar verdim: İlk bölümde, Melanie Klein’in özellikle *Çocukların Psikanalizi*’ndeki çalışmalarının gelişimini göstermeye çalışarak ilk dönem çalışmalarının ana hatlarını sunuyorum. Klein’in çalışmasının bilinçdışı düşlem kavramı açısından etkilerini açıklayarak devam ediyorum. Ardından onun psikolojik büyüme üzerine kesin görüşlerini sunmak için tarihsel yaklaşımı bir tarafa bırakıyorum. Yeterli bilgi birikimine sahibiz ve kuramımız onu bir bütün olarak sunma girişimini destekleyecek kadar kapsamlı.

Bölümlerin çoğu paranoid-şizoid ve depresif konumlardaki görüngülerin açıklamasına ayrıldı. “Konum” terimini baştan açıklığa kavuşturmanın faydalı olacağını düşünüyorum. Bir bakıma, paranoid-şizoid konum ve depresif konum gelişim evreleridir. Bunlar, oral dönemin alt bölümleri olarak görülebilirler. Paranoid-şizoid konum ilk üç ila dört ayda görülürken onu ilk yılın ikinci yarısında depresif konum izler. Paranoid-şizoid konum bebeğin “kişilerin” farkında olmaması, kısmi nesnelere ilişki kurması, bölme süreçleri ve paranoid kaygının yaygın olmasıyla nitelendirilir. Depresif konumun başlangıcına annenin bütün bir kişi olarak tanınması damgasını vurur. Depresif konum bütünsel nesnelere ilişki kurulması, bütünleştirme, çifte değerlilik, depresif kaygı ve suçluluğun yaygın olmasıyla nitelendirilir. Ancak Melanie Klein, tanımladığı görüngünün, sadece geçici bir “evre” ya

da örneğin oral dönem gibi bir “dönem” olmadığı gerçeğini vurgulamak için “konum” terimini seçmiştir. Melanie Klein’in terimi, yaşam boyu devam eden nesne ilişkilerinin, kaygıların ve savunmaların belirli bir düzenlenişine işaret eder. Depresif konum paranoid-şizoid konumun yerini hiçbir zaman tam olarak alamaz. Erişilen bütünleştirme hiçbir zaman tam olmaz ve depresif çatışmaya karşı kurulan savunmalar paranoid-şizoid görüngüye gerilemeye yol açar. Bu nedenle birey daima iki konum arasında salınır. Sonraki dönemlerde karşılaşılan sorunlar, örneğin Oidipus karmaşası, paranoid-şizoid ya da depresif nitelikli ilişki, kaygı ve savunma örüntülerinin içinde ele alınır ve nevrotik savunmalar paranoid-şizoid ya da manik-depresif bir kişilik tarafından geliştirilebilir. Nesne ilişkilerinin depresif konumda bütünleştirilme biçimi kişilik yapısının temelini oluşturmaya devam eder. Gelişimin sonraki dönemlerinde depresif kaygılar değişir ve giderek şiddeti azalır.

Bazı paranoid ve depresif kaygılar kişiliğin içinde daima etkin olur. Ancak benlik yeterince bütünleşip depresif konumun derinlemesine çalışılması sırasında gerçeklikle görece sağlam bir ilişki kurduğunda nevrotik mekanizmalar kademeli olarak psikotik mekanizmaların yerini alırlar. Dolayısıyla, Melanie Klein’in görüşünde, çocukluk çağı nevrozu altta yatan paranoid ve depresif kaygılara karşı bir savunma ve bunları bağlamanın ve derinlemesine çalışmanın bir yoludur. Depresif konumda başlatılan bütünleştirici süreçler devam ettikçe kaygı azalır. Onarım, yüceltme ve yaratıcılık hem psikotik hem nevrotik savunma mekanizmalarının yerini alır.

Dizin

- Adlandırma 88, 89
Açgözlülük 4, 18, 28, 30-32, 36, 37, 40, 46, 59, 65
Aktarım xi, xiii, 2, 3, 7, 8, 17, 30, 38, 39, 42, 43, 52-55, 76, 88, 106
Algısal aygıt 51, 52
Altbenlik 1, 2, 108
Analist xi, xii, xiv, 14, 16-18, 23, 27-30, 38, 43, 51, 52, 55, 56, 78, 79, 88, 89, 92, 93, 99, 101-108
Anne ix-xiv, xviii, 2-8, 14, 18, 20, 24-27, 37-39, 41-43, 45, 46, 50-54, 56, 58, 62-64, 66, 69-71, 73-79, 81, 83-89, 91-98, 100-102, 109, 111
Baba ix-xiii 3-7, 18, 19, 27, 38-40, 42, 46, 56, 58, 59, 62, 70, 71, 77-80, 83, 84, 88, 89, 91, 94, 95, 97, 98, 100-102, 109, 111
Bağ kurma 52, 53, 68, 77-79, 96, 106
Bastırma 3, 16, 19, 33, 68, 69, 99, 108
Benlik xii, xiv, xix, 1-5, 8, 13, 15, 17-20, 23-25, 28-30, 32-34, 37, 40, 42, 46, 50, 51, 53, 61-63, 65-68, 72, 73, 74, 80-84, 104, 105, 108-110
Beslenme güçlükleri 39
Bilinçdışı düşlem xi, xviii 2, 3, 8, 11-15, 17-19, 21, 23, 106, 109
Bion, W. R., xiv, xvii, 50-52
Birleşik ebeveyn figürü 95
Birleşik ebeveyn düşlemi 95
Bölme xviii, 3, 6, 16-18, 25, 28, 30, 32-34, 37, 41, 50-52, 54, 55, 57, 61, 62, 68, 70, 71, 73, 76, 79, 89, 95, 108-111
Bütünsel nesne xviii, 4, 18, 36, 104
Bütünleştirici süreçler xix, 62
Bütünleştirme xviii, xix, 24, 32, 34, 46, 50, 61-63, 66, 69, 71, 81
Cinsel nesne 76, 94, 96, 97
Çiftedeğerlilik xviii, 5, 7, 53, 63, 66, 67, 71, 72, 74, 76, 80, 93, 94, 96, 109-111
Çocukluk çağı nevrozu xix, 104
Rastgele cinsel ilişkiye girmek 101
Değersizleştirme 40, 76
Depresif kaygı xviii, xix, 66, 69, 72, 73, 74, 80, 81, 83, 89, 97, 110
Depresif konum xii, xviii, xix, 1, 2, 8, 31, 33, 34, 61-63, 66-69, 72, 73-75, 77, 80, 81, 91, 94, 95, 104, 107, 109-111
Depresif umutsuzluk 63
Depresyon x-xii, 40-43, 55, 64-67, 73, 76, 78-80, 83, 92, 93, 95, 109
Dış gerçeklik 12, 15, 19, 24, 66, 68, 108, 109
Dışkı saldırıları 14
Dışkı 6, 14, 31, 37, 39, 51, 85, 86
Dişil konum 7, 8
Doyum xii, 4, 13, 15, 20, 25, 35, 36, 46, 63, 91
Dürtü xii, xiii, 8, 12, 13, 15, 19, 23-26, 28, 34, 36, 42, 50, 61, 67, 68, 81, 82, 109-111
Dürtüsel hedefler 68
Düşlem ix, xii, xiv, xviii, 2-8, 11-21, 23, 25, 27, 37, 41-43, 52, 65, 66, 69, 71, 75, 76, 81, 82, 84, 91, 92, 95, 98, 99, 101, 105, 106, 109, 110
Düşünme 18-21, 39, 52, 58, 69, 97

- Ebeveyn çifti 4-6, 18, 38, 39, 84, 92, 94
 Ebeveynler xiv, 3-6, 11, 12, 14, 18, 30, 37-39, 42-45, 52, 56, 58, 67, 70, 84, 85, 89, 91-98, 104, 106, 109, 111
 Ebeveynlerin cinsel birleşmesi 4, 5, 38, 85, 85
 Edilgen eşcinsellik 97, 101
 Erken benlik 24
 Erken haset 37, 47, 109
 Erken Oidipus nitelikli durum 83, 92, 95, 109
 Erken yansıtmacı ve içe atmacı nesne ilişkileri 18
 Eşcinsel eğilimler 97
 Eşcinsellik 7, 28, 38, 42, 97, 98, 101, 102
 Fallik evre 6, 30, 95
 Fallik kadın düşlemi 55
 Felç olan ebeveyn figürleri 94
 Felç ve ölümlük hisleri 92, 93
 Freud xi-xiv, 1-3, 6, 11-13, 15, 18, 20, 23, 24, 35, 68, 77, 102, 108
 Genital arzular 97, 98
 Genital birleşme 98
 Genital kıskançlık 97
 Genital konum 6, 97, 101
 Gerçeklik xix, 3, 8, 12-15, 18-21, 23, 24, 50-53, 66-68, 70-72, 74, 82, 84, 89, 98, 108-110
 Gerçeklik hissi 12, 18, 66, 67, 70, 98, 109
 Gerçeklik sınıması 20, 21, 66, 71, 82
 Gerileme ix, 49, 64, 67, 72, 80, 95, 97, 98, 109
 Hakiki onarım 84, 85, 87, 89
 Haset xiii, 4, 7, 35-47, 50-52, 56, 57, 59, 69, 74, 85, 91, 93, 95, 96, 101, 107, 109
 Hayır kurumları ve manik onarım 85
 Hebefrenik ergen hasta 52
 Heteroseksüellik 7, 97-99 101, 102
 Hırs 30, 32, 39, 43
 Hipokondri/Hipokondrik kaygılar 25, 28, 54
 Horgörü 39, 75, 95, 96
 Isaacs, S., 12, 13, 18
 İç dünya ix, xii, 3, 4, 18, 19, 59, 63, 74, 78, 81, 88, 92, 94, 103, 104, 106, 109, 111
 İç nesnelere xii, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 18, 26, 37, 50, 55, 63, 69, 72, 74, 81, 82, 84, 107-109, 111
 İçe atılmış nesne 8, 18, 63, 67
 İçe atma 3-8, 11, 16, 18, 19, 25, 28, 33, 34, 36-39, 41, 46, 50, 53, 58, 62-64, 67, 70, 92, 104, 106, 109-111
 İçsel figür 6, 79, 105, 106
 İçsel zulmediciler 18, 54, 64
 İdeal meme 18, 24, 46
 İdeal nesne 18, 24-26, 32, 34, 37, 40, 41, 51, 54, 55, 57, 59, 61, 62, 67, 95, 110, 111
 İdealleştirme ix, 17, 18, 25, 26, 28, 31, 33, 36, 40, 41, 53, 54, 57, 73, 94, 95, 102, 110
 İdrar 14, 31, 39, 51, 55, 56
 İğdiş 8, 83, 84, 98, 110
 İkiyüzlülük 27
 İlk aylar 23, 32, 49, 61, 62
 İnkâr xii, 3, 5, 16, 17, 25, 26, 28, 31, 35, 41, 45, 54, 73-76, 79, 80, 83, 86-88, 95, 96, 109, 110
 İtkisel dürtüler 68
 İyi deneyimler 15, 26, 33-36, 50, 110, 111
 İyi dış nesnelere 63, 72
 İyi iç nesne xii, 63, 72
 İyi nesne 3, 14, 15, 31, 33, 39, 63, 64, 66, 68, 72, 81, 82, 108, 110, 111
 İyi bütünleşmiş kişilik 24, 32
 Kadın cinselliği 6, 8
 Kaygı xi, xii, xviii, xix, 2-8, 13, 15, 16, 23-25, 27, 28, 31-34, 37, 40, 43, 50, 58, 61, 63, 66, 68, 69, 72-75, 78-83, 86, 89, 93, 97, 98, 100, 101, 104, 107-111
 Kendilik 15, 24-26, 28, 31, 33, 34, 50, 52, 55, 59, 67, 68, 74, 89, 106, 109-111

- Ketlenme 8, 42, 43, 68, 93
 Kıskaçlık 17, 35-37, 42, 45, 46, 52, 62, 85, 88, 89, 91-93, 95-97
 Kısmi nesnelere xviii, 3, 8, 18, 36, 62, 71, 80, 87, 88, 109-111
 Kız kardeşle rekabet 42, 44-46
 Kişilik yapısı xix, 18, 19, 32, 42
 Kökensele dış nesne 24
 Kökensele nesne 55, 68, 86
 Kötü nesne 3, 14, 25, 26, 30-32, 50, 51, 61, 63, 109
- Libido 1, 3, 4, 6, 8, 24, 34, 36, 61, 83, 91, 97, 98, 109, 110
- Mahrum/Mahrumiyet 15, 25, 35, 37, 44, 45, 59, 69, 71, 82, 85, 91, 95
 Manik horgörü 96
 Manik mekanizmalar 80, 87
 Manik onarım 80, 84-86, 89
 Manik örgütlenme 83
 Manik savunmalar 1, 15, 73-77, 79, 80, 84, 89, 110
 Manik depresif xii, xix, 1, 64, 82
 Mastürbasyon 98
 Meme x, 3, 4, 6, 7, 13-16, 18, 24, 26, 29, 36-38, 41, 44-46, 50-53, 55, 62, 65, 68-71, 73, 76, 85, 86, 92-95, 97, 98, 100, 104, 109-111
- Nefret 4, 38, 50, 51, 54, 62, 63, 66, 69, 79, 81, 82, 84-87, 95, 96
 Nevrotik güçlük/savunma/mekanizma xviii, xix, 33, 67, 68, 109
- Oidipus karmaşası/nitelikli durum xi, xii, xviii, xix, 1-4, 6-8, 12, 37, 38, 43, 52, 71, 83, 84, 91-96, 98-100, 102, 104, 109
- Olumsuz terapötik tepki 37, 38, 42
 Onarıcı faaliyetler 67, 80, 87
- Ölü baba 78, 101
 Ölüm dürtüsü xii, xiii, 8, 23-26, 28, 34, 36, 61, 109-111
- Paranoid kaygı xviii, 110, 111
 Paranoid-şizoid kişilik/konum xii, xvi-i-xix, 1, 2, 25, 26, 32-35, 37, 47, 50, 52, 54, 63, 67, 68, 73, 95, 104, 110, 111
 Patolojik yansıtmacı özdeşleşim 50, 51, 108, 110, 111
 Penis 3-7, 18, 27, 28, 35, 38, 42, 43, 45, 46, 71, 87, 93, 95, 97, 98, 100, 101, 109-111
 Penis hasedi 35, 42, 45
 Psikotik hasta xii, xiii, 57, 105
 Psikotik mekanizmalar xix, 68
 Psikoz xiv, 49, 72
- Ruhsal gerçeklik 66, 68, 74, 84, 89, 108-111
- Saldırgan dürtüler 19, 85
 Saldırganlık 3-6, 8, 15, 18, 19, 24, 29, 31, 32, 34, 39, 50, 52, 54, 61, 66, 71, 85, 87, 89, 91, 92, 95-97, 100, 106, 107, 110
- Sanrısız düşünceler 43
 Savunma mekanizmaları xiv, xix, 15-17, 19, 23-26, 28, 32-34, 58, 78, 108
 Sevgi xii, xiv, 4, 6, 13, 15, 24, 25, 36-38, 42, 45, 46, 53, 57, 63, 64, 66, 67, 69, 72, 76, 79-82, 84, 111
- Simgeleştirme 3, 5, 8, 99, 106
 Simge-oluşumu 5, 33, 68
 Simgesel denklem xiii, 68
 Stratchey, J., 12
 Suçluluk xviii, 7, 8, 18, 27, 29, 31, 32, 37, 40, 42, 45, 46, 53, 54, 58, 63-65, 67, 72, 74-81, 84, 86, 88, 99, 100, 107, 109-111
- Süt veren meme düşlemi 13
- Şizoid bebek 52
 Şizoid mekanizmalar 29, 31, 37
 Şizoid özellikler 50
- Tasa 55, 66-68, 80, 82, 84, 88
 Tekrarlama 39, 41, 42, 56, 65, 69, 73, 81, 82, 85, 88

- Tuhaf nesnelar 51, 54, 110, 111
- Tümğüçlü/Tümğüçlülük 3, 13-15, 25, 26, 29, 41, 58, 63, 65, 66, 71, 74, 81, 82, 84, 89, 95, 100, 105, 110
- Tümğüçlü kontrol 82, 84
- Üçüncü alan 51, 52
- Üretral doyumlar 2, 4, 91, 97, 98
- Üstbenlik xi, xii, xviii, 1-4, 6-8, 11, 18, 19, 41, 66, 67, 104, 111
- Yansıtmacı özdeşleşim 5, 11, 26-28, 33, 50-53, 55, 69, 71, 73, 79, 104-108, 110, 111
- Yaratıcı faaliyetler 81
- Yaratıcılık ix, xix, 46, 67, 72, 102
- Yüceltme xix, 67, 68
- Yas ix, x, xii, 1, 61, 66, 72, 75, 78, 79, 82
- Yaşam dürtüsü 34
- Yorum/Yorumlama xi, 14, 16, 17, 26, 27, 29, 38-40, 49, 52, 53, 55, 57-59, 62, 65, 70, 71, 76, 78, 79, 85-88, 99, 100, 102-107
- Zafer 74-76, 80, 110
- Zulmedici nesnelar 25, 34, 51, 54, 67, 111